स तं सत्कृत्य कौरव्यः प्रेषयामास पाण्डवान् । सभामध्ये समाहूय सञ्जयं वाक्यमब्रवीत् ।

इति श्रीमहाभारते उद्योगपर्व्वणि सञ्जययानपर्व्वणि सञ्जयाह्वाने विंशोऽध्यायः ॥ २० ॥

॥ धृतराष्ट्र उवाच ॥ प्राप्तानाहुः सञ्जय पाण्डुपुत्त्रानुपप्लव्ये तान् विजानीहि गत्वा । अजातशत्रुञ्च सभाजयेथा दिष्ट्यानह्य स्थानमुपस्थितस्त्वं । ६४५

सर्व्वान्वदेः सञ्जय स्वस्तिमन्तः कृच्छ्रं वासमतदर्हा निरुष्य । तेषां शान्तिर्व्विद्यतेऽस्मासु शीघ्रं मिथ्यापेतानामुपकारिणां सतां ।

नाहं क्वचित्सञ्जय पाण्डवानां मिथ्यावृत्तिं काञ्चन जात्वपश्यं । सर्व्वां श्रियं ह्यात्मवीर्य्येण लब्धां पर्य्याकार्षुः पाण्डवा मह्यमेव ।

दोषं ह्येषां नाध्यगच्छं परीक्ष्य नित्यं कञ्चिद्येन गर्हाम पार्थान् । धर्मार्थाभ्यां कर्म कुर्व्वन्ति नित्यं सुखप्रिये नानुरुध्यन्ति कामान् ।

घर्म्मं शीतं क्षुत्पिपासे तथैव निद्रां तन्द्रीं क्रोधहर्षौ प्रमादं । धृत्या चैव प्रज्ञया चाभिभूय धर्म्मार्थयोगात् प्रयतन्ति पार्थाः । त्यजन्ति मित्रेषु धनानि काले न संवासाज्जीर्य्यति तेषु मैत्री । यथार्हमानार्थकरा हि पार्थास्तेषां द्वेष्टा नास्त्या जमीढस्य पक्षे । ६५०

अन्यत्र पापाद्विषमान्मन्दबुद्धेर्दुर्य्योधनात् क्षुद्रतराच्च कर्णात् । तेषां होमो होनसुखप्रियाणां महात्मनां वर्द्धयतो हि तेजः । उत्थानवीर्य्यः सुखमेधमानो दुर्य्योधनः सुकृतं मन्यते तत् । तेषां भागं यच्च मन्येत बालः शक्यं हर्त्तुं जीवतां पाण्डवानां । यस्यार्जुनः पदवीं केशवश्च वृकोदरः सात्यकोऽजातशत्रोः । माद्रीपुत्त्रौ सृञ्जयाश्चापि यान्ति पुरा युद्धात्साधु तस्य प्रदानं । स ह्येवैकः पृथिवीं सव्यसाची गाण्डीवधन्वा प्रणुदेद्रथस्थः । तथा जिष्णुः केशवोऽप्यप्रधृष्यो लोकत्रयस्याधिपतिर्महात्मा । तिष्ठेत कस्तस्य मर्त्यः पुरस्ताद्यः सर्व्वलोकेषु वरेण्य एकः । पर्जन्यघोषान् प्रवपञ्छरौघान् पतङ्गसङ्घानिव शीघ्रवेगान् । ६५५

दिशं ह्युदीचीमपि चोत्तरान् कुरून् गाण्डीवधन्वैकरथो जिगाय । धनं चैषामाहरत्सव्यसाची सेनानुगान् द्राविडांश्चैव चक्रे । यश्चैव देवान् खाण्डवे सव्यसाची गाण्डीवधन्वा प्रजिगाय सेन्द्रान् । उपाहरत् फाल्गुनो जातवेदसे यशोमानं वर्द्धयन्पाण्डवानां ।

गदाभृतां नास्ति समोऽद्य भीमाद्रथारोहो नास्ति समश्च तस्य । रथेऽर्जुनादाहुरहीनमेनं बाहोर्ब्बलेनायुतनागवीर्य्यं । सुशिक्षितः कृतवैरस्तरस्वी दहेत क्रुद्धस्तरसा धार्त्तराष्ट्रान् । सदाऽत्यमर्षी बलवान्न शक्यो युद्धे जेतुं वासवेनापि साक्षात् । सुचेतसौ बलिनौ शीघ्रहस्तौ सुशिक्षितौ भ्रातरौ फाल्गुनेन । श्येनौ यथा पक्षिपूगान् रुजन्तौ माद्रीपुत्त्रौ शेषयेतां न शत्रून् । ६६०

एतद्बलं पूर्णमस्माकमेवं यत्सत्यं तान् प्राप्य नास्तीति मन्ये । तेषां मध्ये वर्त्तमानस्तरस्वी धृष्टद्युम्नः पाण्डवानामिहैकः । सहामात्यः सोमकानां प्रवर्हः सन्यक्तात्मा पाण्डवार्थे श्रुतो मे । अजातशत्रुं प्रसहेत कोऽन्यो येषां स स्यादग्रणीर्वृष्णिसिंहः । सहोषितश्चरितार्थो वयःस्थो मात्स्येयानामधिपो वै विराटः । स वै सपुत्त्रः पाण्डवार्थे च शश्वद्युधिष्ठिरे भक्त इति श्रुतं मे । अवरुद्धा बलिनः कैकेयेभ्यो महेष्वासा भ्रातरः पञ्च सन्ति । कैकेयेभ्यो राज्यमाकाङ्क्षमाणा युद्धार्थिनश्चानु वर्त्तन्ति पार्थान् ।